

УДК 338.48
JEL: L83
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-7-232-240>

КЕМПІНГИ, ГЛЕМПІНГИ, ФЛОТЕЛІ ТА «БЛАКИТНІ ПРАПОРИ»: ІННОВАЦІЙНІ ФОРМАТИ РЕКРЕАЦІЇ НА ВОДНИХ ОБ'ЄКТАХ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ

©2025 РЯБЕВ А. А., АНДРЕНКО І. Б., ПОКОЛОДНА М. М.

УДК 338.48
JEL: L83

Рябев А. А., Андренко І. Б., Покоłodна М. М. Кемпінги, глемпінги, флотелі та «блакитні прапори»: інноваційні формати рекреації на водних об'єктах Західної України

У статті розглянуто перспективи розвитку рекреації на водних об'єктах Західної України шляхом впровадження інноваційних форматів туризму. На тлі зростаючого попиту на відпочинок у природному середовищі та активізацію урбанізаційних процесів наголошується на важливості розширення готельної інфраструктури, модернізації форм розміщення та екологізації рекреаційного простору. Регіон має значний природно-рекреаційний потенціал (річки, озера, джерела мінеральних вод, Карпати), однак недостатньо розвинуту інфраструктуру та засоби розміщення. Пропонується впровадження екологічних стандартів Blue Flag для покращення якості рекреації при використанні водних об'єктів та охорони довкілля. Розглядаються сучасні формати розміщення: кемпінги, глемпінги, eco-lodge, флотелі, а також сільські та приватні садиби, що можуть функціонувати з урахуванням екологічних вимог і сучасного сервісу. Акцентовується увага на необхідності створення водно-спортивних центрів, орієнтованих на активні форми туризму (каякінг, SUP, риболовля, триатлон, вітрильний спорт тощо), з повноцінною інфраструктурою та інформаційним супроводом. Як стратегічні заходи запропоновано сформувати державну стратегію розвитку водного туризму, створення туристських кластерів, стимулювання бізнесу, залучення інвестицій через PPP-моделі, а також запровадження цифрових рішень (онлайн-бронювання, QR-навігація, брендинг). Особливу увагу приділено ролі окремих територіальних громад у формуванні рекреаційної інфраструктури, організації екологічно безпечного відпочинку та залученні місцевого населення. Результатом має стати збереження екосистем, зростання зайнятості, розвиток сталого водного туризму та рекреації, підвищення міжнародної привабливості регіону Західної України.

Ключові слова: водна рекреація, кемпінги, глемпінги, флотелі, Blue Flag, сталий туризм, Західна Україна.

Бібл.: 40.

Рябев Антон Анатолійович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельного господарства Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Чорноглазівська, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: anton.ryabev@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2220-3282>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-1136-2019>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211473496>

Андренко Ірина Борисівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельного господарства Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Чорноглазівська, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: irynaandrenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4530-9445>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-7676-2019>

Покоłodна Марія Миколаївна – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельного господарства Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Чорноглазівська, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: mari.pokolodna@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1170-0881>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216273669>

UDC 338.48
JEL: L83

Ryabev A. A., Andrenko I. B., Pokolodna M. M. Campings, Glampings, Flotels, and «Blue Flags»: Innovative Recreation Formats on the Bodies of Water of Western Ukraine

The article discusses the prospects of developing recreation on water bodies in Western Ukraine through the introduction of innovative tourism formats. In light of the growing demand for relaxation in natural environments and the activation of urbanization processes, the importance of expanding hotel infrastructure, modernizing accommodation forms, and greening the recreational space is emphasized. The region has significant natural and recreational potential (rivers, lakes, mineral water springs, the Carpathian Mountains), but lacks developed infrastructure and accommodation facilities. The implementation of Blue Flag environmental standards is proposed to improve the quality of recreation when using water bodies and to safeguard the environment. The article examines modern accommodation formats: camping sites, glamping sites, eco-lodges, flotels, as well as rural and private households that can operate in accordance with ecological requirements and modern service. Attention is focused on the necessity of creating water sports centers aimed at active forms of tourism (kayaking, SUP, fishing, triathlon, sailing, etc.), equipped with complete infrastructure and informational support. As strategic measures, it is proposed to develop a State strategy for the development of water tourism, create tourist clusters, stimulate business, attract investments through PPP models, and introduce digital solutions (online booking, QR navigation, branding). Special emphasis is placed on the role of individual territorial communities in forming recreational infrastructure, organizing environmentally safe leisure, and involving the local population. The expected outcome is the preservation of ecosystems, an increase in employment, the development of sustainable water tourism and recreation, and enhancing the international appeal of the Western Ukraine region.

Keywords: water recreation, campings, glampings, flotels, Blue Flags, sustainable tourism, Western Ukraine.

Bibl.: 40.

Ryabev Anton A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel Industry, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Chornohlazivska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: anton.ryabev@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2220-3282>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-1136-2019>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211473496>

Andrenko Iryna B. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel Industry, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Chornohlazivska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: irynaandrenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4530-9445>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-7676-2019>

Pokolodna Mariia M. – Candidate of Sciences (Geography), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel Industry, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Chornohlazivska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: mari.pokolodna@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1170-0881>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216273669>

У сучасних умовах, коли спостерігається посилення урбанізації, підвищення психофізичного навантаження на людину, часті кліматичні зміни і т. п., з одного боку, та зростання попиту на активні форми відпочинку в природному середовищі, з іншого боку, – особливої актуальності набуває розвиток рекреації та туризму біля водних об'єктів.

Наприклад, значним рекреаційним потенціалом у цій сфері володіє Західна Україна, що можна пояснити наявністю таких водних об'єктів, як річки, озера та водосховища. Територія Західної України має розвинутий потенціал інших природних ресурсів, у т. ч. лікувально-оздоровчих і атрактивних історико-культурних об'єктів.

Одночасно слід зазначити, що рівень інфраструктурного забезпечення, засоби розміщення та пропозицій активного відпочинку все ще залишається недостатніми. У зв'язку з цим доцільним вважається звернутися до кращих міжнародних практик з їх подальшою адаптацією до місцевих умов, що дозволить забезпечити сталий розвиток рекреації туризму та готельного господарства.

Аналіз наукових праць з тематики рекреації та туризму свідчить про активне зростання інтересу до водного відпочинку. Так, український науковець І. Г. Богатюк [1] акцентує увагу на загальній структурі рекреаційного ресурсного потенціалу України та її вигідного положення по відношенню до країн Європейського Союзу, що надає можливість вдалого приєднання до міжнародного ринку надання рекреаційних послуг та організації туризму.

Н. В. Фоменко [2] розглядає весь спектр рекреаційних ресурсів з прив'язкою до курортної системи України та різним територіальним рекреаційним комплексам, у т. ч. приділяє увагу водним рекреаційним ресурсам і можливостям їх використання з лікувально-оздоровчою метою.

В. К. Хільчевський [3] у своїй роботі приводить характеристику водних ресурсів України на основі бази даних глобальної інформаційної системи FAO Aquastat, яка може бути використана як підґрунтя для розвитку рекреації біля водних об'єктів Західної України. Своєю чергою, В. І. Вишневський [4; 5] у своїх працях проводить оцінку стану водойм України та антропогенного впливу на річки, а також наводить варіанти використання оцінених водойм.

Міжнародний колектив авторів під редакцією Г. Дженнінгс [6] у своїй праці наводить тематичні дослідження та практичні приклади щодо організації водного туризму, рекреації та спорту.

Водночас у німецькому дослідженні під редакцією Г. фон Рора [7] йдеться про комплексний підхід щодо розвитку туризму на узбережжях Північного та Балтійського морів з наведенням практичного досвіду та підходів з інтеграції туризму в державне та регіональне планування різних приморських земель Німеччини.

Л. Рьозер (Австрія) [8] у своїй роботі наводить приклади сталого розвитку кемпінгів в Австрії як альтернативи традиційній туристській інфраструктурі, розкриває проблеми фінансування та взаємодії з муніципальними структурами. У центрі уваги його дослідження знаходиться менеджмент кемпінгами в Австрії з урахуванням державної та приватної підтримки. Окрім цього, він здійснює висновок щодо високого потенціалу моделей «повільного туризму» з використанням кемпінгів.

Однак інтегровані підходи до комплексного розвитку відпочинку біля водних об'єктів із залученням сучасної інфраструктури у вигляді засобів розміщення багатофункціонального призначення та доступних за ціною в українських умовах залишаються недостатньо висвітленими.

Метою статті є розробка рекомендацій щодо розвитку відпочинку біля водних об'єктів Західної України завдяки модернізації готельного господарства, розширенню форм активного туризму та впровадженню кращих зарубіжних практик у сфері української рекреації з урахуванням закордонного досвіду та можливої його адаптації до місцевих умов.

Потенціал водних об'єктів Західної України має численні річкові системи (Дністер, Прут, Західний Буг), озера (Синевир, Світязь, Пісочне, Шацькі), водосховища та джерела мінеральних вод [3–5; 9–13]. Наявність Карпат робить регіон привабливим для поєднання пішохідного гірського та водного як активного, так і стаціонарного відпочинку.

Не менш привабливим для рекреації та розвитку туризму з використанням водних ресурсів є вологий помірно-континентальний клімат: літня температура в середньому коливається в межах від +20 до +25 °C, а зимова знаходиться в межах від –6 до 0 °C [2; 11–13].

Тут варто також охарактеризувати температуру води у водних об'єктах, адже вона є головним показником для їх використання. Для рекреаційних занять на водних об'єктах Західної України влітку більшість рівнинних річок, озер і водосховищ мають комфортні температури води (+20–26 °C), тоді як гірські водойми залишаються значно прохолоднішими [2; 11–13].

Географічне розташування Західної України забезпечує доступність для мешканців України та туристів з-за кордону. Однак недостатньо розвинена інфраструктура обмежує потенціал повноцінного рекреаційного використання цих ресурсів і, перш за все, можна назвати недостатню кількість засобів розміщення, що дають максимальне наближення до природного оточення.

І тут постає питання: що в практичній площині необхідно зробити для першочергового розвитку туристської інфраструктури Західної України для підвищення її привабливості для внутрішніх та іноземних туристів?

Для відповіді на це питання необхідно звернутися до міжнародного досвіду, який можна реалізувати в умовах регіону для розвитку відпочинку з використання водних ресурсів Західної України за рахунок створення туристської інфраструктури та регіональних особливостей [14].

Як необхідні дії можна запропонувати здійснення комплексу з чотирьох дій, сутність яких викладено нижче:

1. Введення екологічних стандартів Blue Flame (з англ. – Блакитний прапор), що були розроблені та запропоновані Foundation for Environmen-

tal Education (з англ. – Фонд екологічної освіти) на всіх водних об'єктах, які планується використовувати для організації рекреації та туризму.

Так, в останні п'ять років значна кількість досліджень спрямована на вивчення ефективних моделей розвитку прибережного туризму. У провідних країнах світу та країнах ЄС ключову роль відіграють екологічні стандарти Blue Flag та інтеграція освіти про охорону природи в рекреаційний сервіс. При цьому для отримання бажаного «Блакитного прапора», перш за все, необхідно відповідати низці суворих екологічних, освітніх, інклюзивних критеріїв, критеріїв безпеки, які утримувач «Блакитного прапора» повинен постійно дотримуватись [15; 16]. Foundation for Environmental Education зазначає, що: «Основною ідеєю програми «Блакитний прапор» є прагнення налагодити зв'язок між людьми та навколишнім середовищем, а також заохочувати їх до глибшого розуміння довкілля. Тому обов'язковою умовою є проведення та популяризація заходів з екологічної освіти, а також постійне розміщення інформації про біорізноманіття, екосистеми та природні явища, що стосуються конкретної території» [15].

Слід відзначити, що Україна вже бере участь у цьому процесі в містах Київ та Одеса [16]. Тобто практичний досвід впровадження стандартів програми Blue Flag в Україні вже є, і в даному випадку залишається цей досвід лише поширювати в межах як Західної України, так і всієї країни в цілому з урахуванням обов'язкової участі держави та приватного сектора з точки зору забезпечення:

- ✦ умов реалізації програми Blue Flag відповідно до наявних стандартів;
- ✦ умов для фінансування та залучення інвестицій;
- ✦ умов з експлуатації водних об'єктів, що стали учасниками програми Blue Flag із соціальними цілями та з метою отримання фінансового прибутку.

Цілком зрозуміло, що з урахуванням того чинника, що природні ресурси Західної України, у т. ч. водні, значною мірою є унікальними, то впровадження подібного стандарту повинно стати невідкладною мірою.

2. Створення засобів розміщення. На сьогодні у світі традиційна форма розміщення – готелі, але вона повинна доповнюватися сучасними та гнучкими форматами – альтернативними засобами розміщення. І перш за все, це повинні бути кемпінги, глемпінги та плавучі засоби розміщення тощо.

Ця вимога пояснюється тим, що створення засобів розміщення завжди позитивно впливає на розвиток рекреації та туризму [17; 18]. Так, у Сполу-

чених Штатах, Канаді, країнах ЄС, Японії та інших розвинуто систему кемпінгів із різними рівнями сервісу – від базових ділянок до glamping-форматів із комфортним розміщенням, електрикою, Wi-Fi, кухонними зонами та душевими [19–30].

У даному випадку можна виділити чотири групи альтернативних класичним готелям засобів розміщення з урахуванням того чинника, що вимоги до рівня комфорту в умовах перебування на території навіть окремого кемпінгу або аналогічного засобу розміщення визначаються метою візиту, індивідуальними потребами туристів та рекреантів, віковими характеристиками, їх соціальною приналежністю, рівнем матеріального забезпечення тощо, і при належному підході всі вимоги можна задовольнити в межах конкретного засобу розміщення.

Розглянемо ці засоби розміщення більш докладніше:

1) *всі різновиди кемпінгів* – від огорожених майданчиків для встановлення наметів з мінімальними зручностями (санвузли, сміттєзбірники, прості підприємства ресторанного господарства та стоянки для автотранспорту) до глемпінгів (попит на glamping зростає на 15% щорічно у США [20]) з наданням комфорту притаманного готелям категорії 4–5 зірок і кемпінгів, що можна віднести за ступенем розвитку до туристських баз з можливістю, в тому числі, приєднання автокараванів та кемперів (будинків на колесах) до централізованих комунікацій (вода, електроенергія, каналізація) з екологічною інфраструктурою, як це, наприклад, реалізовано в Канаді [21]. Тобто з позиції організації готельного господарства та умов розміщення в кемпінгу розрізняють такі основні варіанти:

- ✦ розміщення у власних наметах на території кемпінгу;
- ✦ розміщення в наметах, що перебувають у власності кемпінгу;
- ✦ розміщення у стаціонарних будиночках сезонного функціонування;
- ✦ розміщення у стаціонарних будинках цілорічного функціонування різного рівня комфорту;
- ✦ розміщення у власних караванах на території кемпінгу;
- ✦ розміщення у власних автомобілях, зокрема у кемперах, на території кемпінгу;
- ✦ розміщення в караван-будиночках, що належать кемпінгу та експлуатуються стаціонарно з підключенням до комунікаційних мереж кемпінгу тощо;

2) *eco-lodge* [28], що являє собою своєрідний тип засобу розміщення для короткочасного пере-

бування з доволі розвинутим набором варіантів розміщення, передусім за рахунок диференціації рівнів комфорту, що вирізняється низьким антропогенним навантаженням на природне оточення та спрямовано на підтримку соціально-економічного розвитку місцевих громад, наприклад, як це є в Україні, окремих територіальних громад (далі – ОТГ). Такі засоби розміщення, як правило, зводяться із використанням екологічно безпечних матеріалів, застосовують енергоощадні технології та орієнтовані на раціональне використання та збереження природних ресурсів;

3) *плавучі засоби розміщення*. Доволі розповсюдженим по всьому світу типом плавучих засобів розміщення є дебаркадери, які являють собою річкові та морські судна або плавучі понтони та платформи, що пришвартовані до пристаней і берегів, які використовують як засоби розміщення на воді та які в разі необхідності можуть пересуватися по воді як самостійно, так і за допомогою буксирів [29]. Ще одним популярним типом засобів розміщення на воді виступають плавучі готелі, або так звані флотелі (*flotel, floatel* – англ. скорочення від *floating hotel*). Флотель являє собою спеціально зведену на воді або над її поверхнею будівлю, що виконує функції засобу розміщення і, залежно від формату, такі об'єкти можуть бути як компактними та комфортними, так і масштабними розкішними готельними комплексами з розвинутою матеріально-технічною базою. Найчастіше флотелі розміщуються на річках, озерах або в акваторії морів та океанів. Основною особливістю флотелів є можливість запропонувати відвідувачам оригінальний досвід перебування з мальовничими водними краєвидами, що вирізняє їх серед традиційних готелів на суходолі [30; 31];

4) *малі готелі, сільські та агросадиби* – первинне або вторинне житло на березі водних об'єктів у форматі для сімейного відпочинку та адаптовані до локальної, наприклад, історико-культурної специфіки. Подібні засоби розміщення, перш за все, можуть знаходитись у власності місцевого населення та/ або окремих територіальних громад [31].

3. Створення рекреаційних і туристських водно-спортивних центрів. Так, у країнах ЄС активно діють водно-спортивні центри з повною інфраструктурою: орендою спорядження, навчанням, готелями і ресторанами – наприклад, у Словенії на річці Соча реалізовано комплексний кластер відпочинку [32].

Подібні центри повинні бути створені комплексно разом із обов'язковою реалізацією програми Blue Flag і відповідних засобів розміщення або можуть бути розбудовані з опорою на вже існуючу туристську інфраструктуру, до якої повинні входити:

- 1) транспортне сполучення місць рекреаційного попиту та водні об'єкти, що здатні задовольнити цей попит;
- 2) широкий спектр засобів розміщення;
- 3) широкий спектр підприємств ресторанного господарства;
- 4) водні об'єкти відповідного рівня благоустрою згідно зі стандартами Blue Flag;
- 5) можливості для занять активними видами спортивного туризму та рекреації, а саме:
 - ✦ водний туризм (човни, рафтинг, байдарки, каяки, водні велосипеди);
 - ✦ SUP-прогулянки та SUP-тури;
 - ✦ спортивна риболовля та ехолокація – розвиток catch&release і відповідних спортивних фестивалів;
 - ✦ професійні та аматорські тріатлонні змагання поблизу водойм та з їх включенням (наприклад, бігові-велосипедно-водні пригоди – комбіновані тури з бігом, байком і човном);
 - ✦ оздоровчі програми (фітнес, ретрит, детокс, йога-семінари, психофізіологічна реабілітація та тури на природі);
 - ✦ вітрильний і моторний спорт на водосховищах (європейські приклади дозволів, страхування, маркування);
 - ✦ велосипедно-водні пригоди – комбіновані тури з байком/човном і т. п.;
- 6) інформаційна складова у вигляді поширення інформації про можливості регіону щодо занять водними видами туризму та рекреації і т. п.;
- 7) пунктами прокату водного спорядження з можливістю навчання ним користуватись;
- 8) окрім цього, вважається за доцільне використовувати всі наявні об'єкти культурної спадщини, що, з одного боку, дозволить посилити позитивний ефект від рекреацій, а з іншого – підвищить прибутковість рекреаційної території [33].

На додаток до переліченого можна звернутися до практики Китаю та Японії, в яких у готельному секторі поширено поєднання надання оздоровчих послуг (onsen, spa, wellness), культурно-історичних програм і «зелених» технологій [34–37]. Як відомо, Західна України відрізняється значними природними ресурсами, які можуть бути використані для оздоровлення під час рекреації біля водних об'єктів, що дозволить, поперше, урізноманітнити перелік видів рекреаційної діяльності, а, по-друге, збільшить кількість послуг, які будуть приносити прибуток їх організаторам.

Усе перелічене можна реалізувати із забезпеченням сталого розвитку лише за певних умов.

Перш за все, для ефективного впровадження зазначених пропозицій рекомендується:

- 1) створити державну стратегію розвитку водного туризму;
- 2) залучити міжнародних експертів до проектування кемпінгів;
- 3) започаткувати туристичні кластери довкола найбільш відвідуваних водойм;
- 4) стимулювати бізнес через податкові пільги на створення рекреаційної інфраструктури;
- 6) підвищити інвестиційну привабливість за рахунок використання моделі державно-приватного партнерства (PPP), як це, наприклад, реалізовано в Румунії, де інвестор будує готель, кемпінг або інший аналогічний засіб розміщення, громада (у випадку України – це ОТГ) передає землю, отримує частку прибутку [38]. У Канаді для залучення інвесторів здійснюють податкові стимули за «зелені» інвестиції [39];

7) забезпечити функціонування природоохоронних підходів, зокрема:

- ✦ суворе зонування (як у національних парках Канади [40]);
- ✦ використання поновлюваних джерел енергії в готелях, кемпінгах та інших засобах розміщення в максимально можливому ступені з науково-технічним обґрунтуванням;
- ✦ утилізація відходів та заборона використання одноразового пластику та посуду;
- ✦ взаємодія з місцевими ОТГ, які будуть отримувати частку прибутку та надавати землі та людський ресурс.

В Україні ці підходи необхідно адаптувати: місцеві громади можуть залучати фонди транскордонного співробітництва або програми ЄС.

8) розбудова телекомунікаційної інфраструктури та поглиблення цифровізації через:

- ✦ створення нових і залучення вже існуючих платформ онлайн-бронювання;
- ✦ інформаційний супровід (безконтактні оплати, QR-коди на об'єктах, покажчики);
- ✦ маркетингову підтримку у вигляді створення та просування брендів з водної рекреації в Західній Україні, проведення рекламних компаній з використанням різних інструментів, здійснення промотурів, фестивалів (гонки на SUPах, риболовні змагання, кемпінг-вечірки тощо);

9) залучення ОТГ [33]. У межах територій об'єднаних територіальних громад і природоохоронних зон доцільним є організація центрів водного відпочинку, орієнтованих як на місцевих рекреантів, так і на туристів незалежно від мети їх перебування. На ідентифікованих територіях пропонується створення кемпінгів, що функціонуватимуть

на комерційних засадах. Навіть за умов мінімального цінового порогу такі об'єкти матимуть високу привабливість завдяки поєднанню впорядкованої інфраструктури для рекреації, природного ландшафту та доступності послуг. У межах зазначених кемпінгів доцільно передбачити таке.

Реалізація зазначеної моделі функціонування кемпінгів окремими територіальними громадами сприятиме формуванню позитивного мультіплікативного ефекту, що включає:

- ✦ збереження природного середовища;
- ✦ посилення природоохоронної функції, покладеної на ОТГ, за рахунок підвищення прибутковості (надходження від користування послугами кемпінгу та штрафних санкцій за несанкціоновану рекреаційну діяльність), частина яких повинна спрямовуватись на охорону та відтворення природних ресурсів;
- ✦ створення додаткових робочих місць для місцевого населення;
- ✦ формування відповідального ставлення рекреантів та туристів до природного середовища через освітні заходи та інфраструктуру організацію відпочинку.

ВИСНОВКИ

Західна Україна володіє значним, але недостатньо реалізованим рекреаційно-туристським потенціалом для розвитку водного відпочинку. Застосування кращих практик країн ЄС, США, Канади, Китаю та Японії, з урахуванням природно-кліматичних умов регіону, може істотно підвищити привабливість регіону для внутрішнього та в'їзного туризму.

Впровадження програми та стандартів Blue Flag дозволить створити умови для збереження як самих водних об'єктів, так і прилеглої території, а також зробить їх привабливими для іноземних і внутрішніх туристів.

Своєю чергою, адаптація інфраструктури за способів розміщення типу кемпінгів, glamping, ecolodge, власного житла та аналогічних засобів розміщення дозволить забезпечити комфортні умови (чиста вода, санвузли, кухня) розміщення, орієнтовані на середній європейський рівень сервісу.

Не менш важливим вважається інтеграція водних видів туризму та рекреації, а саме: створення каяк-, вінд- і сапсерфінг-маршрутів, обладнання човнових баз і тому подібне. При цьому водні види діяльності мають бути доповнені сухопутними – біг, відпочинок, оздоровлення, катання на велосипедах та ін.

Зaproвадження еко-концепції у функціонуванні рекреаційних територій (еко-готелів та аналогічних засобів розміщення, підприємств ресторанного господарства і т. п.) з високою енергоефективністю та екологічністю матеріалів і технологій, з обов'язковою сертифікацією та моніторингом якості води, повітря, ґрунту та співпрацею з природоохоронними організаціями – все це спрямовано на збереження та розвиток оточуючого природного середовища, що виступає як ресурс для організації рекреації та туризму.

Заохочення інвесторів можна здійснити завдяки запровадженню моделі PPP, податкових пільг, механізмів надання грантів для малих, середніх закладів та окремих територіальних громад. Причому залучення до співпраці ОТГ дозволить почати раціонально використовувати наявні в їх власності території з використанням природоохоронних технологій; місцеве населення отримає постійні робочі місця, а ОТГ – сталий розвиток і стабільний прибуток.

Цифровій трансформації в цьому процесі відводиться значна роль, сутність якої полягає в забезпеченні онлайн-бронювання, відтворенні мобільних гідів, локальних маркетплейсів, маркетинговій підтримці та просуванні створеного турпродукту через створення бренду регіону, участі в міжнародних туристських виставках, активній присутності в соціальних мережах.

Таким чином, запровадження нових форматів розміщення, активного туризму та рекреації, забезпечення сталого управління дозволить не лише підвищити економічну привабливість територій, а й зберегти наявні екосистеми регіону для майбутніх поколінь. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Богатюк І. Г. Рекреаційні зони в Україні: стан та перспективи розвитку. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. Серія «Право та державне управління»*. 2011. № 4. С. 48–51. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/bogatjuk.htm
2. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
3. Хільчевський В. К. Характеристика водних ресурсів України на основі бази даних глобальної інформаційної системи FAO Aquastat. *Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія*. 2021. № 1. С. 6–16. DOI: <https://doi.org/10.17721/2306-5680.2021.1.1>
4. Вишневський В. І. Річки і водойми України. Стан і використання : монографія. Київ : Віпол, 2000. 376 с.
5. Вишневський В. І. Антропогенний вплив на річки України : дис... д-ра геогр. наук: 11.00.11. Київ, 2003. 403 с.

6. Jennings G. Water-Based Tourism, Sport, Leisure, and Recreation Experiences. Routledge, 2007. 320 p.
7. Von Rohr G. Nachhaltiger Tourismus an Nord- und Ostsee. Steuerungsnotwendigkeiten und -möglichkeiten der Landes- und Regionalplanung. URL : https://www.arl-net.de/system/files/media-shop/pdf/am_340.pdf
8. Röser L. Nachhaltige Campingplätze in Österreich. *Schau aufs Land*. July 3, 2020. URL: <https://www.schauaufsland.at/nachhaltige-campingplaetze-in-oesterreich/>
9. Хільчевський В. К., Гребінь В. В. Водні об'єкти України та рекреаційне оцінювання якості води : навч. посіб. Київ : ДІА, 2022. 240 с.
10. Водне господарство в Україні / за ред. А. В. Яцика, В. М. Хорєва. Київ : Генеза, 2000. 465 с.
11. Заставний Ф. Д. Географія України : у 2-х кн. Львів : Світ, 1994. 472 с.
12. Маринич О. М., Шищенко П. Г. Фізична географія України : підручник. Київ : Знання, 2003.
13. Покоłodна М. М., Гордієнко Т. В., Полчанінова І. Л. Туристські ресурси України : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с.
14. Покоłodна М. М., Писарева І. В. Розвиток туристської інфраструктури: регіональний аспект. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 28. С. 209–217. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/33.pdf
15. Blue flag. URL: <https://www.blueflag.global>
16. Blue Flag and the Sustainable Development Goals. 2019. URL: <https://static1.squarespace.com/static/55371ebde4b0e49a1e2ee9f6/t/5d8b1b960603222cff9d6f27/1569397789915/Blue+Flag+and+the+SDGs.pdf>
17. Новикова В. І. Використання засобів розміщення в рекреаційній діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Географічні науки»*. 2016. № 5. С. 119–127. URL: <https://gj.journal.kspu.edu/index.php/gj/article/view/194/188>
18. Pysareva I., Ryabev A., Tonkoshkur M. et al. Organizational and Economic Support of Tourism and Hotel Enterprises Activities. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2022. No. 6. P. 139–149. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3858>
19. Покоłodна М. М., Полчанінова І. Л., Рябев А. А. Глемпінг як перспективний різновид туризму та готельного бізнесу. *Бізнес Інформ*. 2021. № 6. С. 157–169. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-157-169>
20. American camp association: Annual impact reports 2012–2023. URL: <https://www.acacamps.org/about/annual-report>
21. The Canadian camping association. URL: <https://www.ccamping.org>
22. Auto camper service international. URL: <https://www.acsi.eu/en/about-us/acsi-and-sustainability/>
23. European Federation of Campingsite Organisations and Holiday Park Associations. URL: <https://www.efcohp.eu>
24. European Camping Group. URL: <https://www.europeancampinggroup.com/en/>
25. Australian Camps Association. URL: <https://auscamps.asn.au>
26. National Camping Association of Japan. URL: <https://www.icfconnect.net/national-camping-association-of-japan-delivering-camps-to-every-corner-of-society/>
27. Maczko E. What is an Eco Lodge? How sustainable are they? URL: <https://ecolodgesanywhere.com/eco-lodges-definition/>
28. Ecolodge. *Cambridge English Dictionary*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/ecolodge>
29. Exploring Floating Hotels: A Comprehensive Guide. URL: <https://plantrip.io/glossary/floating-hotels>
30. Floating Hotels and Resorts: Staying Aboard Luxury Floating Accommodations. *BNESIM*. December 22, 2023. URL: <https://surl.li/pyhdsx>
31. Рябев А. А., Покоłodна М. М., Абрамов В. В. Підвищення ефективності об'єднаних територіальних громад за рахунок їх спеціалізації в сфері туризму та готельного господарства. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2020. № 24. С. 186–202. DOI: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2020.24.0.186>
32. Soča Evergreen: a year-round tourism strategy in the Soča Valley. URL: https://www.euromontana.org/soca-evergreen-a-year-round-tourism-strategy-in-the-soca-valley/?utm_source=chatgpt.com
33. Покоłodна М. М., Смаль А. М., Яцюк М. В. Використання об'єктів культурної спадщини України для цілей розвитку туризму та екскурсійної діяльності. *Інтернаука. Серія «Економічні науки»*. 2022. № 11. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-11-8407>
34. Li Zh., Gao Yi. Better Wealth, Better Health: Wellness Hotel Attributes and Consumer Preferences in China. *Journal of China Tourism Research*. 2023. Vol. 20. Iss. 2. P. 333–355. DOI: <https://doi.org/10.1080/19388160.2023.2194698>
35. Feng C., Li H., Feng L. et al. Study on Current Status, Problems and Countermeasures of Countryside Health and Wellness Tourism in China. *Open Journal of Social Sciences*. 2021. Vol. 9. No. 4. P. 212–221. DOI: <https://doi.org/10.4236/jss.2021.94016>
36. Romão J., Machino K., Nijkamp P. Assessment of wellness tourism development in Hokkaido: a multicriteria and strategic choice analysis. *Asia-Pacific Journal of Regional Science*. 2017. Vol. 1. Iss. 1. P. 265–290. DOI: <https://doi.org/10.1007/s41685-017-0042-4>
37. Medai N., Okamoto N., Ogasawara Y., Hihara K. Factors contributing to tourism demand at major Japanese hot springs. *PLoS One*. 2022. Vol. 17. Iss. 9. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0274681>

38. Bibu N., Lisetchi M. Public-Privat Partnership in Community Development. The Case of Romania. Concept and Management. *The Annals of the University of Oradea. Economic Sciences*. 2011. Iss. 1 (special). P. 323–329. URL: https://www.researchgate.net/publication/227462975_PUBLIC-PRIVATE_PARTNERSHIP_IN_COMMUNITY_DEVELOPMENT_THE_CASE_OF_ROMANIA_CONCEPT_AND_MANAGEMENT
39. Clean Technology (CT) Investment Tax Credit (ITC). URL: <https://www.canada.ca/en/revenue-agency/services/tax/businesses/topics/corporations/business-tax-credits/clean-economy-itc/clean-technology-itc.html>
40. Achieving a sustainable future – Parks Canada Agency Departmental Sustainable Development Strategy 2020 to 2023. URL: <https://parks.canada.ca/agence-agency/bib-lib/plans/docs2i/durable-sustainable-2020-2023>

REFERENCES

- “Achieving a sustainable future – Parks Canada Agency Departmental Sustainable Development Strategy 2020 to 2023”. <https://parks.canada.ca/agence-agency/bib-lib/plans/docs2i/durable-sustainable-2020-2023>
- “American camp association: Annual impact reports 2012-2023”. <https://www.acacamps.org/about/annual-report>
- Australian Camps Association. <https://auscamps.asn.au>
- Auto camper service international. <https://www.acsi.eu/en/about-us/acsi-and-sustainability/>
- “Blue Flag and the Sustainable Development Goals”. 2019. <https://static1.squarespace.com/static/55371ebde4b0e49a1e2ee9f6/t/5d8b1b960603222cfff9d6f27/1569397789915/Blue+Flag+and+the+SDGs.pdf>
- Bibu, N., and Lisetchi, M. “Public-Privat Partnership in Community Development. The Case of Romania. Concept and Management”. *The Annals of the University of Oradea. Economic Sciences*. 2011. https://www.researchgate.net/publication/227462975_PUBLIC-PRIVATE_PARTNERSHIP_IN_COMMUNITY_DEVELOPMENT_THE_CASE_OF_ROMANIA_CONCEPT_AND_MANAGEMENT
- Blue flag. <https://www.blueflag.global>
- Bohatiuk, I. H. “Rekreasiini zony v Ukraini: stan ta perspektyvy rozvytku” [Recreational Zones in Ukraine: Status and Development Prospects]. *Visnyk Akademii pratsi i sotsialnykh vidnosyn Federatsii profesiynykh spilok Ukrainy. Seriya «Pravo ta derzhavne upravlinnia»*. 2011. https://tourlib.net/statti_ukr/bogatjuk.htm
- “Clean Technology (CT) Investment Tax Credit (ITC)”. <https://www.canada.ca/en/revenue-agency/services/tax/businesses/topics/corporations/business-tax-credits/clean-economy-itc/clean-technology-itc.html>
- “Ecolodge. Cambridge English Dictionary”. <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/ecolodge>
- “Exploring Floating Hotels: A Comprehensive Guide”. <https://plantrip.io/glossary/floating-hotels>
- European Camping Group. <https://www.europeancampinggroup.com/en/>
- European Federation of Campingsite Organisations and Holiday Park Associations. <https://www.efcohp.eu>
- “Floating Hotels and Resorts: Staying Aboard Luxury Floating Accommodations”. *BNESIM*. December 22, 2023. <https://surl.li/pyhdsx>
- Feng, C. et al. “Study on Current Status, Problems and Countermeasures of Countryside Health and Wellness Tourism in China”. *Open Journal of Social Sciences*, vol. 9, no. 4 (2021): 212-221. DOI: <https://doi.org/10.4236/jss.2021.94016>
- Fomenko, N. V. *Rekreasiini resursy ta kurortolohiia* [Recreational Resources and Resort Management]. Kyiv: Tsentri navchalnoi literatury, 2007.
- Jennings, G. *Water-Based Tourism, Sport, Leisure, and Recreation Experiences*. Routledge, 2007.
- Khilchevskiy, V. K. “Kharakterystyka vodnykh resursiv Ukrainy na osnovi bazy danykh hlobalnoi informatsiinoi systemy FAO Aquastat” [Characteristics of Water Resources of Ukraine Based on the Database of the Global Information System FAO Aquastat]. *Hidrolohiia, hidrokhimiia i hidroekolohiia*, no. 1 (2021): 6-16. DOI: <https://doi.org/10.17721/2306-5680.2021.1.1>
- Khilchevskiy, V. K., and Hrebin, V. V. *Vodni obiekty Ukrainy ta rekreasiine otsiniuvannia yakosti vody* [Water Bodies of Ukraine and Recreational Water Quality Assessment]. Kyiv: DIA, 2022.
- Li, Zh., and Gao, Yi. “Better Wealth, Better Health: Wellness Hotel Attributes and Consumer Preferences in China”. *Journal of China Tourism Research*, vol. 20, no. 2 (2023): 333-355. DOI: <https://doi.org/10.1080/19388160.2023.2194698>
- Maczko, E. “What is an Eco Lodge? How sustainable are they?” <https://ecolodgesanywhere.com/eco-lodges-definition/>
- Marynych, O. M., and Shyshchenko, P. H. *Fizychna heohrafiia Ukrainy* [Physical Geography of Ukraine]. Kyiv: Znannia, 2003.
- Medai, N. et al. “Factors contributing to tourism demand at major Japanese hot springs”. *PLoS One*, vol. 17, no. 9 (2022). DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0274681>
- National Camping Association of Japan. <https://www.icf-connect.net/national-camping-association-of-japan-delivering-camps-to-every-corner-of-society/>
- Novykova, V. I. “Vykorystannia zasobiv rozmishchennia v rekreasiinii diialnosti” [The Use of Accommodation Facilities in Recreation Activity]. *Naukovyi visnyk Kheronskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Heohrafichni nauky»*. 2016. <https://gjjournal.kspu.edu/index.php/gj/article/view/194/188>
- Pokolodna, M. M., and Pysareva, I. V. “Rozvytok turystykoj infrastruktury: rehionalnyi aspekt” [Development of Tourist Infrastructure: Regional Aspect]. *Infrastruk-*

- tura rynku. 2019. http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/33.pdf
- Pokolodna, M. M., Hordiienko, T. V., and Polchaninova, I. L. *Turystski resursy Ukrainy* [Tourist Resources of Ukraine]. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova, 2019.
- Pokolodna, M. M., Polchaninova, I. L., and Riabiev, A. A. "Hlempinh yak perspektyvnyi riznovyd turizmu ta hotelnoho biznesu" [Glamping as a Promising Type of Tourism and Hotel Business]. *Biznes Inform*, no. 6 (2021): 157-169.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-157-169>
- Pokolodna, M. M., Smal, A. M., and Yatsiuk, M. V. "Vykorystannia ob'ektiv kulturnoi spadshchyny Ukrainy dlia tsilei rozvytku turizmu ta ekskursiinoi diialnosti" [Use of Cultural Heritage Objects of Ukraine for Tourism Development and Excursion Activities]. *Internauka. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, no. 11 (2022).
DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-11-8407>
- Pysareva, I. et al. "Organizational and Economic Support of Tourism and Hotel Enterprises Activities". *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, no. 6 (2022): 139-149.
DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3858>
- Riabiev, A. A., Pokolodna, M. M., and Abramov, V. V. "Pidvyshchennia efektyvnosti obiednanykh terytorialnykh hromad za rakhunok yikh spetsializatsii v sferi turizmu ta hotelnoho hospodarstva" [Improvement of the Effectiveness of the United Territorial Communities by their Specialization in the Field of Tourism and Hotel Industry]. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva*, no. 24 (2020): 186-202.
DOI: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2020.24.0.186>
- Romao, J., Machino, K., and Nijkamp, P. "Assessment of wellness tourism development in Hokkaido: a multi-criteria and strategic choice analysis". *Asia-Pacific Journal of Regional Science*, vol. 1, no. 1 (2017): 265-290.
DOI: <https://doi.org/10.1007/s41685-017-0042-4>
- Roser, L. "Nachhaltige Campingplatze in Osterreich". *Schau aufs Land*. July 3, 2020. <https://www.schauaufsland.at/nachhaltige-campingplaetze-in-oesterreich/>
- "Soca Evergreen: a year-round tourism strategy in the Soca Valley". https://www.euromontana.org/soca-evergreen-a-year-round-tourism-strategy-in-the-soca-valley/?utm_source=chatgpt.com
- The Canadian camping association. <https://www.ccamping.org>
- Vodne hospodarstvo v Ukraini* [Water Management in Ukraine]. Kyiv: Heneza, 2000.
- Von Rohr, G. "Nachhaltiger Tourismus an Nord- und Ostsee. Steuerungsnotwendigkeiten und -möglichkeiten der Landes- und Regionalplanung". https://www.arl-net.de/system/files/media-shop/pdf/am_340.pdf
- Vyshnevskyi, V. I. "Antropohennyi vplyv na richky Ukrainy" [Anthropogenic Impact on the Rivers of Ukraine]: *dys... d-ra heohr. nauk: 11.00.11*, 2003.
- Vyshnevskyi, V. I. *Richky i vodoimy Ukrainy. Stan i vykorystannia* [Rivers and Reservoirs of Ukraine. Condition and Use]. Kyiv: Vipol, 2000.
- Zastavnyi, F. D. *Heohrafia Ukrainy* [Geography of Ukraine]. Lviv: Svit, 1994.